

Chrzastowice, schron przy drodze Skotnica, 1944 r.

1. Kategoria

Militaria, schron

2. Położenie administracyjne

gm. Wolbrom, pow. olkuski, woj. małopolskie

3. Współrzędne

50.34856 19.66618

4. Kod w dokumentacji

Chrzastowice-01-160

5. Data weryfikacji terenowej

22 kwietnia 2016 r.

6. Opis

Zachowany w dobrym stanie niemiecki schron typu Ringstand 58c znajduje się około 1,3 km na północny zachód od Chrzastowic, w grupie drzew na granicy rolno-leśnej. Schron stanowił część punktu oporu *Chrzastowice* na linii umocnień Stellung B1, którą Niemcy budowali od lata 1944 do stycznia 1945 roku w celu zatrzymania lub opóźnienia spodziewanej ofensywy radzieckiej. Do budowy Stellung B1 wykorzystywano przymusową pracę mieszkańców okolicznych miejscowości. Umocnienia nie zostały ukończone w całości i nie odegrały założonej przez Niemców roli militarnej.

Ringstand 58c był schronem dwuosobowym przeznaczonym do prowadzenia ognia okrężnego. Wymyślony przez Włochów, po raz pierwszy został przez nich zastosowany w walkach wokół Tobruku w północnej Afryce, skąd wzięła się jego potoczna nazwa. Zalety schronu dostrzegli później Niemcy, którzy zaczęli masowo umieszczać *Tobruki* na swoich liniach umocnień. *Cały schron był umieszczony poniżej linii gruntu - przez to świetnie zakamuflowany. Z ziemi wystawał tylko otwór w którym na specjalnej szynie posadowiony był karabin maszynowy - typu MG34 lub MG42. Miał możliwość prowadzenia ognia okrężnego - czyli w każdym kierunku. Nad powierzchnię gruntu wystawał tylko KM, i głowa obsługującego go żołnierza - więc ciężko było namierzyć i unieszkodliwić schron. Dodatkowo wejście do każdego R58c było maskowane siatką maskującą rozwieszoną pomiędzy specjalnymi drutami wbetonowanymi w R58c (tzw. świńskie ogonki) a okopem.*

Dodatkową zaletą R58c było małe zużycie materiałów i szybka budowa (około 11m³ betonu, budowa trwała około 25 dni).*

18 sierpnia 1944 roku Niemcy nadzorujący budowę umocnień między Kolbarkiem a Zarzeczem stali się celem ataku oddziału partyzanckiego AK por. Gerarda Woźnicy pseud. *Hardy*. Jak piszą Olgerd Dziechiarz i Jacek Sypień, *W akcji brało udział 76 partyzantów. Z zasadzki zaatakowali oni niczego niespodziewających się Niemców, którzy przeczesali przed pracą pobliski las, ale nie wpadli na pomysł, że wróg może być skryty w niskich krzakach na otwartym terenie.* Autorzy przytaczają następnie relację samego *Hardego*: *po chwili niemiecki okrzyk: 'Achtung! Banditen!' i strzały ppor. „Trzepaka” oraz jego grupy rozpoczęły akcję. Serie z broni automatycznej skierowały się w krzaki. Kpr. „Zawzięty” (Franciszek Sosnowski - dop.) raz po raz posyłał z obsługiwanego erkaemu celne i siejące popłoch*

wśród Niemców serie. Grad pocisków przecinał powietrze we wszystkich kierunkach. Spędzona do pracy miejscowa ludność oraz znajdujący się bliżej krzaków hitlerowcy przypadli do ziemi i dna okopów. Rozszalałe i pozostawione bez opieki konie pędziły po polu, rozwlekając porozbijane części wozów**.

Schron zachowany jest w dobrym stanie, choć jego wnętrze wypełniają śmieci. Obok schronu zarośnięty rów dobiegowy. Na pobliskich polach znajduje się kilka innych obiektów nieukończonego punktu oporu Chrzastowice, w tym jeszcze jeden Ringstand (zniszczony) oraz dwa schrony jednoosobowe, tzw kochbunkry.

7. Źródła i materiały

**Stellung B1*, <http://artnoise.pl/bunkry/index.php?ringstand-58c-d,16>, dost. 13.08.2016. Tam również bardziej obszerny opis schronu oraz materiał ilustracyjny.

**Olgerd Dziechciarz, Jacek Sypień, *Pamięć śladów, śladami pamięci - miejsca pamięci narodowej na ziemi olkuskiej*, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Olkusz, Olkusz 2015, s. 120.

Źródło informacji o położeniu schronu: *Wikimapia*, <http://wikimapia.org/#lang=pl&lat=50.345625&lon=19.665012&z=15&m=b&show=/33357320/pl/Ringstand-58c-CHR-08-R58cc>, dost. 12.08.2016.

8. Varia

9. Dodatkowe fotografie obiektu

